

شاعران حجم

شاعران دیگر

حنیف خورشیدی

مؤسسة انتشارات نگاه

www.nagah.org - www.nagah.com - www.nagah.tn
تأسیس ۱۳۵۲

فهرست

لهمه ناخشه	۷۶۹
نافعه سیمه	۷۸۷
نالخوبیه رله	۹۰۵
نامه نیمه سمه	۱۲۵
نیمه رله	۱۹۰
نیمه رله (سرمه) (نیمه ایوان)	۹۰۰
نیمه رله	۱۸۵
نیمه رله	۱۰۹
تجلی جهان هستی در سرث شعر	۷
سیروس آتابای	۲۵
هوشنگ آزادی ور	۴۵
بهرام اردبیلی	۵۷
پرویز اسلام پور	۱۰۵
محمد رضا اصلانی	۱۳۳
بیژن الهی	۱۷۱
هوشنگ بادینشین	۲۱۷
هوشنگ چالنگی	۲۳۹
احمدرضا چه کدنی	۲۷۱
منصور خورشیدی	۲۹۵
حسین رسائل	۳۲۳
یدالله رویایی	۳۴۷
رضازاهد	۴۰۳
محمود شجاعی	۴۱۵
حسین شرنگ	۴۴۳

۴۵۷	هوشنگ صهبا
۴۸۳	حیدر عرفان
۵۰۹	علی قلیچ خانی
۵۲۱	محمد حسین مدل
۵۴۱	علی مؤمنی
۵۵۹	محمود مؤمنی
۵۸۱	فیروز ناجی
۶۰۱	قاسم هاشمی تزاد

۴۷	بیانیه ای شعر حجم
۵۹	دستورات ایجاد کننده
۷۰	شاعران دیگر
۷۱	کتابخانه ملی ایران
۷۷	پژوهشگران ایرانی
۷۸	میراث ادب ایران
۷۹	میراث ادب ایران
۸۰	میراث ادب ایران
۸۱	میراث ادب ایران
۸۲	میراث ادب ایران
۸۳	میراث ادب ایران
۸۴	میراث ادب ایران
۸۵	میراث ادب ایران
۸۶	میراث ادب ایران
۸۷	میراث ادب ایران
۸۸	میراث ادب ایران
۸۹	میراث ادب ایران
۹۰	میراث ادب ایران
۹۱	میراث ادب ایران
۹۲	میراث ادب ایران
۹۳	میراث ادب ایران
۹۴	میراث ادب ایران
۹۵	میراث ادب ایران
۹۶	میراث ادب ایران
۹۷	میراث ادب ایران
۹۸	میراث ادب ایران
۹۹	میراث ادب ایران
۱۰۰	میراث ادب ایران

تجلی جهان هستی در سرشناس شعر

«شعر حجم» (اسپاسماnatالیسم) سبک «شعر دیگر» ایران

جستجوی آنها بود که در ماورای واقعیت‌ها به
جستجوی دریافت‌های مطلق، فوری و بی‌تسکین اند. مطلق است
برای آن که از حکمت وجودی واقعیت و از علت غایی آن برخاسته
است و در تظاهر خود، خویش را با واقعیت مادر آشنا نمی‌کند. فوری
است برای آن که شاعر در رسیدن به دریافت از حجمی که بین آن
دریافت و واقعیت مادر بوده است - نه از طول - به سرعت پریده است،
بی آن که جای پایی و علامتی به جا گذارد. بی‌تسکین است برای
آن که به جستجوی کشف حجمی برای پریدن، جذبه حجم‌های
دیگری است که عطش کشف و جهیدن می‌دهد.^۱

بیانیه‌ی شعر حجم در حقیقت فراخوان چند صدا در یک صدا بود.
شعر حجم به شاعران این امکان را می‌داد که با حفظ استقلال زبانی به
کار خود ادامه دهند و امکان انتخاب را برای شاعر باز می‌گذارند. شعر

۱. فرازی از بیانیه‌ی شعر حجم

حجم رفتار خود را به کسی تلقین نمی کند. هر کس می تواند به تغییر واقعیت پردازد و در آن تصرف کند و کشف حجم کند.

توقف فیزیکی از جهان اشیا موجب می شود که ما واقعیت مفهومی شیئی را عوض کنیم و گرنه مجبور به پذیرش چیزهایی هستیم که در اطراف ما وجود دارد. شعر حجم برای گروه شدن، چهره‌های درخشانی را به خود جذب کرده است. شاعر حرفه‌یی کسی سست که در اداره کردن کلمه مهارت داشته باشد.

امروز باید قبول کنیم که در عادت‌ستیزی مشکل داریم همه شاعران آوانگارد این گونه‌اند، ما در عبور میان فاصله‌های است که خلق واقعیت می کنیم به نظر می رسد که شاعران ماندگار در ادبیات کسانی هستند که از فرصت‌ها بهترین استفاده را به نفع شعر و به احترام مخاطبان خود دنبال می کنند. بروز و ظهور این نوع شعر، در «شعر دیگر» بیشتر خود را نشان داده است.

یک سال پس از معرفی «شعر دیگر» به جامعه‌ی ادبی ایران (مهر ماه ۱۳۴۷)، اسلام پور به همراه محمود شجاعی (شاعر و نمایشنامه‌نویس)، بهرام اردبیلی (شاعر)، هوشنگ آزادی ور (شاعر و سینماگر)، فیروز ناجی (شاعر) و یدالله رویایی (شاعر) بیانیه «شعر حجم» را امضا کرد.

این بیانیه پس از ماه‌ها بحث و گفتگو سرانجام در خانه پرویز اسلام پور تأیید شد. امضای بیانیه‌ی این جریان شعری و چند و چون‌های آن مدت‌ها محل بحث و جدل محاذل ادبی در ایران بوده است.

برخی «شعر حجم» را جریانی رادیکال و متأثر از (شعر دیگر و موج نو) می دانند که بیژن الهی سرچشمه‌ی اصلی آن بوده است. حجم سکوی پرتاب است، و ظرفیت دور جهان‌های ناپیدای شعر. پرسش از

حجم، روحانیت افتادن است؛ و حجم فضای این روحانیت. به مثابه آن لیسوی ایمانی است که پرش سفینه‌های دور پرواز را در اراده‌ی خداوندی می آورد.

از واقعیت تا مظاهر واقعیت، از شیء تا آثار شیء، فاصله‌یی است، فاصله‌هایی است؛ فاصله‌هایی از واقعیت تا ماوراء آن. از هزار نقطه یک چیز هزار شعاع برمی خیزد، هر شعاع به مظہری در ماوراء آن چیز می رسد، و واقعیت با مظاہر هزار گانه‌اش با هزار بعد وصل می شود. شاعر حجم گرا، این فاصله را با یک جست طی می کند تند و فوری؛ و بدین گونه، از واقعیت، به سود مظہر آن می گریزد.

هر مظہری را که انتخاب کند، از بعده که بین واقعیت و آن مظہر منتخب است با یک جست می پرد، و از هر بعده که می پرد، از عرض، از طول و از عمق می پرد. پس، از حجم می پرد، پس حجم گرا است؛ و چون پریدن می خواهد، به جستجوی حجم است.

به قول یدالله رویایی: «خود رسیدن به تکنیک حجم، ذهن را بلند پرواز می کند.»

شور کشف در شاعران حجم گرا موجب می شود تا صورت پنهان لغت را آشکار کنند و بستری برای خلق رابطه در شعر ایجاد نمایند و مناظر دیگری از شعر حجم را که: رفتار با زیان، تکوین تصویر، فاصله‌های ذهنی، زیباشناصی فرم و تکنیک کار کرد کلمه محسوب می شود. برابر مخاطبان این نوع از هنر زیانی قرار دهند. تأثیری که زیان شعر شاعران دیگر بر شعر حجم داشته، خیلی بیشتر از تأثیری است که شعر حجم در ذهن و زیان آن‌ها گذاشته است.